

بشنی ست
نوسرو ۳۰

تاریخ عثمانی انجمنی

۱ شعباط
۱۳۳۰

مجموعہ سی

(البستان وصرعشه ذو القدر [دولغادر] او غلارى حكومتى)

١٣٥٣ سنه هجري يسنه مجلس اداره ولايت باش كنابىلە حلپىدە بولندىنەم صبرە دە تىپ ايدىكىم ولايت سالامىنە ذو القدر طوغىسى دولغادر او غلارىنىڭ مختصر بر تارىخىچىنى يازىش ايدىم . كتب توارىخە متعلق اولەرق آندىن سىكە توپىش ايدىن دا ئەرە مطالعات وصرعنە متصربىتىدە بوللىلەرق حصول ووقوعە كلان وقوف ومشهودات جەھىلە مذكور تارىخىچە بر فەرسەت اولەبىلىك ماھىت محدودسى بىلە حاڙ او لمدىقىدىن بونلە دا ئەرىكىدىن بر تارىخىچە يازىقى آرزو سە دوشىم وبنە تىمالى ايشە باشلايەرق ائمام ايتىم ونهايىتىنە بوجەتكەنە ادارە سە داخل بولنان محللە احوال اجتماعىلەرى حقىقىدە بعض معلومات علاوه بونلە ئائىدە محىرات وكتابەلر ووقفيە ذىل ايدىشكىدر .

بوبابىدە مأخذلۇم بروجە آتىدە :

عربىچە : عىنى تارىخى ، جامع الدول ، تختە الابا فى تاريخ حلب الشهباء ، تاريخ السلطان سليم ، تاريخ الارمن ، تاريخ ابن الندا ، درة الاسلام فى دولة الاتراك ، ابن شحنة تارىخى ، اخبار الدول وآثار الاول (قرمانى) ، علاء الدول بك وقفتامىسى ، فارسى : منشى تارىخى ، تاريخ منتظم ناصرى .

تۈركىچە : پەغۇي تارىخى ، خېزانە افندى تارىخى ، جودت تارىخى ، منجم باشى تارىخى (صحابىت الاخبار) ، عال تارىخى (كتبه الاخبار) ، تاريخ ثانجىي محمدپاشا ، روسى تارىخى ، صولاقزاده تارىخى ، سليمانئە شىكرى (منظوم) ، كلىسل قالايمىي اوغل تارىخى ، خواجه تارىخى (تاج التوارىخ) ، عاشق پاشا زادە تارىخى ، نخبة التوارىخ والاخبار ، آفرىقادلىلى ، تاريخ احمدى (منظوم) ، قرهەمان تارىخى (شكارى ، مفصل) ، منابع حضرت كلشنى ، تاريخ مصر (سيلى افندى) . فريدون بك منشا آتى .

فرانزىچە : هامىر تارىخى .

اخطار

مصدره حکومت ايدن ترك وجركس دولتلىرىنه منسوب ودولنادرلىلارك وقايىع تارىخىي سىلە مناسبتدار بېض والىلرڭ، سردارلىك اسلامىي عىرچە تارىخىلرده مىقىد شكل واما لا اوزرە يازلىش ايسەدە اسائى مۇ كورە حاشىيەدە شىمىدىكى املاى حىصىلەرى وجەلە ومعنالىلە برابر قىد وعلاوه اوئىشىدۇ .

* * *

ذوالقدرىيە طوغىرىسى دولنادر هيىت حکومتى تشکيل ايدىلر جىنكىز وقەسى اوزىرىتى بىيوك آسيادەكى يوردىلىنى ترك ايلە كۈچك آسييابە كوج ايدن اولو بىر ترکىن اولوسى ايدى [١] . بۇ عىشيرت جىسيمەتى تشکيل ايدىن اويماقلار (دولنادر) نامىنە بىربىي بىكىنگ تخت رياستىدە وقونوب كۈچك مالۇفىتىدە اولەرق قىل جادىرىلە [٢] يازىن اوتنىدە ، صوينىدە بوللق وهواسىنە صوڭ درجه دە صاغلاملىق اولان (البستان) و (حصنىصور) (وملاطىيە) و (خرپوت) ياياللىرنىدە وقت كېرىپوب قىشىن قار دوشىمان و آرە صەرە دوشىسە بىلە دوشىمى سىلە فالقىسى بىر اولان سرعش آتىنە يعنى دوزىنە قىشلار ايدى .

بو حکومتە ايلك اوچكە تىل آتمق دوشۇنجەسىنە بولنان دولنادر بىك اوغلى (زين الدين قره جە بىك) دىر . لەن بونلار باشلى باشنى بىكك ايدە مىوب اكتىزىا م مصدرەكى دولت چرا كىه وبعضاً دىنى دولت ئەمانتىيە طرفىدن منصب امارتە اقعاد اولە كلىشىلاردر . بوايىكى دولت يېتىنە كىدەرك حاصل اولان بىرودت ورقابت سېيلرنىن بىرىسى و بلکىدە بىرخىسى اشبو نصب واقعاد اسما مسئلەسى ايدى .

دولنادر اوغللىرىنىڭ كېپ شهرت واجرای امارتە باشلامى ٧٤٠ سنە ھېرىپىسىنە اولوب يوز سكسان سنە قدر حکومتلىرى دواام ايتىشىدۇ .

[١] اولوس تۈرگىددە عىشيرت معناستىدۇ .

[٢] بىوكونە قدر مەرعاش واطلنە و جىل بىر كەت و قوزان حوالىسىنە اهالى مىكۈنە قرا كۈچبەلەرە (قىل اولى) و (قىل چادلى) و خېنە نىشىن افراد عشارىدە كۈليللەرە (تختە قبۇل) دىرلە . شىكىم عىرپىلدە قىل چادره (بىتالشىر) دىرلە .

مرعش ترکلری طرفندن الآن (دولنادر) دیه تلفظ او تقدەه او لان

نام مذکور بعض عرب ولاستیا (ابن شحنه [۱]) و (قرمانی [۲])
تاریخنده بوصورتله محرردر . اکرچه بعض مورخینک ظنی وجهمه
بوکله عن اصل ذوالقدر واخود ذو القادر او لس و بو ترکیبه صحیح و بوندن
معنای عربی مقصود بولنسه ایدی عرب تاریخنلری کندی لسانلرینک
مالی او لان بو ترکیبی تقلیط ایله دولنادر شکل املانی قبول ایمزلردی .
ادرنده کی سنت خاتون مزارلرینک طاشنده کی ۸۷۱ و قبر مذکورک

یانی باشنده واقع سلطان جامع شریفی قبوسنده کی ۸۸۷ و علامه الدوله بک
مرعشده واقع جامع کیریتک قبوسنده کی ۹۰۷ وینه مرعشده واقع
خاتونیه جامی قبوسی اتصالنده کی چشمهاوزرنده حکمک ۹۱۵ تاریخنلی کتابه
تاریخنلرده (ذوقالقدر) و مرعشہ تابع افسوس تصبسنده اصحاب
الکھف حجراتی جبهه سنده شھوار او غلی علی بک نامه یازلش او لان
۹۳۷ تاریخنلی کتابه ده (ذی القادر) شکلرندھ محرر او لدینی کی علامه الدوله
بک او قافه عائی و قبیه نامده بعضاً (ذوقالقدر) و بعضاً (ذوقالقدر)
او لهرق یازیل او لسی بو ترکیک دها او لوقت بیله صورت تحریر نمیه بر شکل
مطرد او لمدینی کوستیریور . مذکور کتابلر و و قبیه ذیلده مندر جدر .
بکا قالبرسه خاندانک جدا علاسنک اسمی محقق صورتده دولنادردر ،
ترکه او لان و آنچق معناصی هنوز آکلاشیله میان مذکور دولنادر نامی
سکره لری مقام تظریفده تعریب ایدلش ذو القدر ترکیبی حاصل او لشددر .
جعفریه [۳] تاریخنک یازدیقه باقیلورسه ذو القدریه حکمدارلری

[۱] عربیه وغیر مطبوع بر تاریخ مفصل و معتبردر ، حلبده حسینی زاده لر خاندانی کتبخانه سنده موجوددر .

[۲] عربیه بر تاریخ معتبر او لوب اسی (اخبار الدول و آثار الاول) در ، ۱۲۸۲ تاریخنده بندادده لیطوغرافیا او لهرق باصلمشدر .

[۳] جعفریه تاریخنک یازمه او لهرق نزدنه موجود او لمدینی مرعشل فضلان بنی افندی زاده مرحوم علی علمی افندیدن ۱۲۹۵ تاریخنده ایشته رک کور مش ایدم .

ملوك ساسانيه نسلندن اولوب حتى نامرينه او قوئىقلرى خطبىلرده اشبو سلسە نسي ذكر ايتدىرلر ايدى . (فهرست توارىخ [۱]) ايله (جامع الدول) و قرمانى تارىخلىرنىدە دوالقادر اوغلارى ملوك ساسانىيەدن كسرى بن نوشروان نسلندن اولدقلىرى ادعائىنده بولەرق خطبىلرنىدە اشبو سلسە نسبى بيان ايتدىرلردى دىتلپور . حتى علام الدوله بىك مرعشىدە كى جامع كىريينىڭ قبۇسى اوزىرنىدە كىتابىدە (... امير المؤمنين علام الدوله بن سليمان ذو القادر السانى) جىلەسنى يازدىرىمىشدر . حالبىك شونسبىت صحىح اوسلە كرك . چۈنكى دولنادر اوغلارىنىڭ اكتۇرسى تۈركە و عربىجه اولان اسلاملىك طرز حياتە و شىوه ولسان و محىراتە والىنة احالىدە طولاشوب كلان عننانە نظرآ بونلارك تۈركىن اوغل تۈركىن اولدقلىرى مرتبە بداهىدە ايسىدە شو صورتىه اعلان نسب ايملىرى سلچوقىلىرى قىلىدىبولۇندا اولىق لازم كلوب مع هذا بونلار سلچوقىلىرى درجه سنىدە كېقىاد و كېخىرسۇكى متروكات فرسىيە ادعايى صحابىت ايده جىك قدر ايلىرى يېكتىماشىلار در .

عالى و منجم باشى تارىخلىرىنىڭ مقام ائباتىدە يازدىقلىرىنى كورە ذوالقادرلى يكلىرىلە عشىرىنى شجاعت و شهاامتىه معروف و تۈركىن عرقىه منسوب ايدى .

زین الدین قره جە بىك بن دولنادر

ھېرىتك ۷۱۰ سەنسىدە دولنادر بىك وفات ايلدكەدە اوغلى زین الدین قره جە بىك يېرىنە ايل بىك اولوب اوتوز سە قىرىبكىلەك اىتىكىن سىركە ۷۴۰ تارىخىندا اعلان حكومت اىلدى . آنجق حكومى كوجەبىك حالىدە اىلدى . زین الدین قره جە بىك اىلە عشىرىنى خاقى اينىجي يېنىجي و بىك

[۱] فهرست توارىخ تۈركە و يازماه بىر تارىخىدر ، ۱۳۰۰ تارىخىندا حلبىدە طوپىمىي بىكباشىسى فاضل كېپىلى محمود افندى مرحومك كەتبخانەسندە كورىمش ايدم .

ککین آقینجی اولاد قارنندن زین الدین قره جه بک بوندن اویل آرده صره حلب و شام ناپلریسنه یعنی والیلریسنه خدمت و معاونتده بولتور و هرسفرده بیوک بیوک یارارلقار کوستردی . بک بیووزدن فازاندینی شهرت وله حاڑاً اولدینی صفت اصالحت حقنده توجه عمومیتی تزید ایتش ایدی . زین الدین قره جه بک هجرت ٧٤٤ سنه‌سنه عمیق اووه‌سی ترکمنلری ایله بر لشوب سیس ادا پیسند دفعاتله آقین ایده رکبک چوق طویو ملق [۱] آلدیلار واوجله ارمینیلرک قره‌مان ایلنده یاپدقلری کوتولکلردن طولایی اخذثار ایلدیلار [۲] .

قره جه بک قوز کوچر بر عشیرت بکی اولقلهه برابر حکومتچه بر مرکز استقرار طویق لزومی تقدیر ایلدیکنندن هر صورتاه مرکزیته الوریشلی اولق اعتبرالیه کوز دیکدیک البستانه فارشو دخی بر خطوهه استيلا حاضر لامقه باشладی . شهرت جمیع زمان و مکانده آفت اوله رق البستان حقنده کی تصوری ده آکلاشیلنجه اوته دنبرو مشارالیه استرقب ایدن حلب والیسی . (یلغا الیچیاوی [۳]) طالع استراجنی کسر و ساحة اشہاری کندی نفسه حصر ایتمک ، محضاً او عصرک مدار امیازی اولان خونخوارلنى کوسترمک ایچون حلب عسکر به مرعش یاپلاقلریسنه یوریدی . زین الدین قره جه بک اوستون برقوته او زریسنه کلن بودشنه فارشو طوره میه‌جنی آکلاه رق یوکك طاغلاره چکلدي ، عالیسی خلقی یلغا ناتک دست اسارتنه دوشیدیکنندن یلغا آنلری حلبه کوندرملکه برابر اندرین جهتنده واقع واطرافی قیماً جیحان نهرینک اوچورومل مجراسیله و قیماً یالجین ییالقلر ایله محاط اولان (دُلُل) طاغنده زین الدین قره جه بک صیغش دروب محاصره ایلدی . ناموسه تعلق جهتلله تأثیر زائد اجرا ایدن شو حال

[۱] طویو ملق : غنام

[۲] تاریخ ابوالفدا : جلد ٤

[۳] یلغا : یل بوغا

زین الدین قره‌جه بک شجاعت فطريه‌سني تحریک ايلدیکندن او لانجه قوت و صولتیله موقعك سارپلنه دخى كوندرك شدتله مدافعه ايلدی . برخیسلی مقتول و محروم واسیر ويرديکي حاله هبيچ برشی قزانه‌ميان يلغانك يل پيه‌لك حلب بولنى طوئى ايله زين‌الدين قره‌جه بک قدۇمى بـر قانـدها يوجـلـدى و آـدى اوـنـلـندـى .

ندامـته نـتيـجهـلنـنـ بـوـحـركـتـ رـديـهـ اـيسـهـ يـلـبـقـانـكـ صـرفـ كـنـدـىـ صـايـغـىـزـلىـنىـ اـثـرىـ اوـلـدـيقـهـ بـنـاهـ اوـلـوـفـتـ تـرـكـ صـوـيـنـدـنـ مـصـرـسـلـطـانـىـ بـولـانـانـ (مـلـكـ الصـالـحـ اـسـمـاعـيلـ) ٧٤٥ تـارـيخـنـدـهـ عـفوـ وـامـانـ اـعـطـامـىـ صـورـتـيـلـهـ معـاملـهـ وـحـلـبـدـهـ كـعـالـمـىـ خـلـقـىـ اـعـادـهـ بـوـبـورـ مـسـيـلـهـ زـينـالـدـينـ قـرـهـ جـهـ بـكـ الـبـستانـ جـهـشـتـهـ چـكـلـدىـ [۱] .

زـينـالـدـينـ قـرـهـ جـهـ بـكـ بـونـدنـ مـسـكـرـهـ سـيـسـدـهـ كـارـمـنـىـ قـرـالـنـىـ اـيلـهـ اوـغـراـشـمـغـهـ باـشـلاـدـىـ . بـوقـرـالـنـقـ دورـاـنـخـاطـاطـىـ اوـلـىـ جـهـتـيـلـهـ اـرـمـنـىـلـ شـمالـ چـقـورـاوـوـهـ سـازـلـقـلـرىـنـىـ آـرـهـلـرـنـدـهـ وـطاـورـوـسـ طـاغـلـرىـنـىـ درـىـنـ درـهـلـرـنـدـهـ جـابـجاـ صـيـقـيشـوبـ قـالـشـ اـيدـيلـارـ . حتىـ ٧٤٦ سـيـسـىـ شـهـرـ رمضانـانـدـهـ دولـنـادرـلـىـلـرـ شـمـدـيـكـىـ كـوـكـسـونـ قـضـاسـنـدـهـ منـاعـتـيـلـهـ مشـهـورـ (كـيـانـ) قـلـعـهـ سـيـلـهـ دـائـرـهـ محـيطـهـسـيـ اـحـتـيـالـاـ " الـكـيـرـدـيلـارـ " . بـوقـلـعـهـ تـرـكـلـرـكـ وـ تـرـكـشـلـرـكـ چـوـلـانـكـاهـ اوـلـانـ سـمتـ شـهـالـهـ قـارـشـوـ اـرـمـنـىـلـ جـهـ بـرـحـصنـ حـصـينـ اـيدـىـ . قـلـعـهـنـكـ ضـبـطـىـ اـشـانـنـدـهـ اوـلـ عـصـرـكـ نـتـائـجـ طـبـيعـهـ حـرـبـيـسـنـدـنـ اوـلـانـ قـتلـ رـجـالـ وـبـىـ نـسـوانـ وـاطـفـالـ كـبـيـ بعضـ حـالـلـرـ دـخـىـ وـقـوعـهـ كـلـشـ اـيدـىـ . سـيـسـ قـرـالـىـ (قـوـفـيدـونـ) بـرـ قـوـةـ عـسـكـرـىـ اـيلـهـ بالـذـاتـ قـلـعـهـنـكـ استـرـدـادـيـنـهـ كـلـشـ اـيـسـدـهـ زـينـالـدـينـ قـرـهـ جـهـ بـكـ مـدـافـعـهـ وـاقـعـهـ شـدـيـدـهـسـيـ تـقـيـجـهـسـنـدـهـ سـيـسـ عـسـكـرـىـ تـلـفـاتـ كـلـيـهـ وـيرـهـرـكـ بـوزـولـدـىـ . آـنـجـقـ حـلـبـ والـيـىـ (الحـاجـ سـيـفـالـدـينـ اـرـقطـايـ [۲]) كـيـانـ قـلـعـهـسـيـ

[۱] تـارـيخـ اـبـوـالـنـداـ : جـ ٤

[۲] اـرـقطـايـ : آـرـيقـ طـايـ . (آـرـيقـ) تـرـكـهـ تـيـزـ مـعـانـسـهـ دـرـ .

سلطنت مصریه نامه کنندی داره اداره سنه آملق یعنی دولتادر اوغلانک شکاری خانه آغزندن قایق ایسته دیسه ده زین الدین قره جه بک شو خام تکلیفه شدته مخالفت و مصر لیلوده کنندیسنه و غماً قلعه نک هدمی ایچون سوق قوت ایده رک بویوزدن اورتاده حادث اولان کشاکشدن بالاستفاده ارمنیلر ٧٤٧ سنه شهر محرومده کبان قلعه سی قولا یلقله استرداد ایلدیلر [۱] .

حلب والیسی (بیفاروس القاسی [۲]) نفسنه فرط اغتصار و اعتمادی اولق حسبیله باشنده قاواق بللری اسمک و متبوی مصر سلطانی (ملک الصالح بن قلاوون) و قارشی یاکاش فکرلر بسلمک باشладی ، ٧٥٣ سنه برابر نده حلب عسا کریله زین الدین قره جه بک اولدینی حاده مصر قصدیله شامه عنیمت واورداده ایقاع انواع مضرت ایلدی . سلطانک کنديلری استیصال ایچون جنود کثیره مصریه ایله قاهره دن حرکتی خبریشک شیوعی بینجا جیبت فساده سنت طاغلمسنه کفایت ایده رک بو آردده زین الدین قره جه بک دخی قاچه قاچه آشک دیز کتی صراعش طاغلرنده جکدی [۳] .

یوقاریده بیان ایلدیلک و جهله زین الدین قره جه بک آرد صره سیس قطعه سنه هبوم ایله طویوملق آلیور ایدی . آنچق حکومت مصریه نک اخیراً شوقاللئی اورتادن قالدرومی زین الدین قره جه بک بومیدان جولانی قاپادی .

(استطراد) سیس قرالشک زمان و صورت تشکلی ایله کیفیت انقراضی بیلمیانلر جه معلوم اولق اوژده بوبابده معلومات مجھه اعطاسی مناسب کورلشدیر . شویله که : قدیم ارمی قراللئی رویه نک شمدیلک فرقاشه و ایرانک آذربایجان قطعه لریله بزم المزده بولنان آناطولی شرقینک

[۱] تاریخ الندا : ج ٤

[۲] بینجا : بک بوغا .

[۳] درة الاسلام في دولة الاتراك ،

افق بپارچه‌سندن عبارت اولوب مرکزی ده الیوم خرابه زاري روسيه طوبراغنده وقارص جوارنه بولنسان (آني) شهری ايدي .

زمان چدیگه درلودرلو انقلاب و انحطاطه اوغر ايان وقرالق صوکره‌لري (باخرادون) خاندانش غير مخصوصه سيله طار بر محيطه ، افق برمقياسه عحافظه موجوديت ايمكده ايكن الاصول حكمدار اولان ايكنجي (فاغيك) ل استانبول ايمپراطورى طقوزنجي قسطنطين طرفدن دوستانه برصورته استانبوله چاغيريلوب اولديرلىسى وذاتاً اختلالات داخليه تأثير آيسه مملنك چوريمى يوزندن حکوم سقوط اولان بوقرالقى كندى تارىخانه نده مغول ديه يازيلان سلچوقىلرك صده استيلاسى تاميله ييقدى .

ارمنيلر بوجاده اوزرىنه اطرافه طاغلمعه باشلادينى هنكلامده برقسى ده باخرادونيلردن (روبن) نامنده براصيلزاده ايله برابر ۱۷۳ سنه شغيره سنه و ۱۰۸۰ سنه ميلادي سنه كليكيا طاغلرینه جان آتشلرلار اوراده (اشخان) دنيلن رؤسای ملتک اداره مى آشته بركومت صغيره تشکيل المثلدرى . مهاجرتك هر دلول يوقسولقى ايچنده يopian اولان شويبانجى خلقك وضع ايتدىكلرى اساس حکومتک يايدار او له مى جنى امور مسلمه دن ايكن او اشنايده سيل خروشان كې آقوب كلن اهل صليك كليكيا حوالىسىدە يالىسى ارمنيلر وفرنكىلر آزا سنه باعث تعارف و تعاوض اولملله شو كوجوك حکومت كندىسى ايچون مخن اولان عمر دن پك فضله ياشادى . آنجق مدت مدیده مقام اداره ده بولنهرق حکومت مذكوره يىي صرف كندى وارلقلريله ياشاتان (روبنيان) خاندانى بالاخره منقرض اولدىشىن كليكيا بى طرفدن اغشاش داخلى آتشلىرى ايچنده يانوب قاوريللور و دىكىر طرفدن ده خارجى دشمنلرلوك سيف مسلول تىكمى آشته ازيليلور ايدي .

نوبت حکومت وقتا كورون اوغلارىنه خلف اولنلردن بالكز آناجهتىن ارمى قومىته واصلاً ونسلاً لاتين ملىته منسوب آشىجي (لۇن لوسبىيان) . كلدى ، بوآدم عرب ، ترك ، مغول

اقوامیله محاط اولان موقعتک و خامتدن بخته پایه و اورو پایه فریاد نامه‌لر یاغدیریبور و نادرآ تسیلت آمیز قوری جوابنامه‌لر ایله آره‌ده براعانه نقدیه آلیور ایدی . بناءً علیه مخابرات واقعه‌نک خامتدن اهل اسلام علینه یکیند براهیل صلیب فورطنه‌سی قوبارمق سیاستی مندرج سلطنت مصر یه‌نک تحدیر مسالتجویانه بناءً فیا بعد پایا و اوروبا ایله مخابره ایته‌جکن دار ایتدیکی میتند دخی لئون لوسینیان حانت اویسلیه کندی وضیت و منفعت سیاسیه‌سی فارشوسته‌کی قدر دوشونکه مجبور اولان مصر سلطانی (ملک الاشرف شبان) ٧٧٦ سنه هجریه‌سنه ١٣٧٤ سنه میلادیه‌سنه کلیکیا قطعه‌سنک شوچکین حکومتک النده‌کی پارچه‌سنک دخی کلیاً و قطعیاً فتح و ضبطیله مصره الحاق ایچون طرفدن حلب والیسو اولان (سيف الدین اشقرمر [۱]) . امر ویردی . اشقرمر ، میتنده بالکز حلب عسا کری اولدینی حالده اسکندرون و پیاس طریقیله کلیکیا به یوریدی . لئون لوسینیان ایسه نفسنده و حکو . منه قدرت / مقاومت کوره‌مدیکی ایچون اولکاستنک ایچ طرفه چکلدي ، نهایت معروف کیان قلعه‌سنه تخصن ایلدی . اشقرمر کمال سرعت و مونقتله سبی فتح ایده‌زک کیان قلعه‌سی محاصره‌یه شتابان اولدی . بر آیلق قیصه بر مخصوص‌ریدن سکره لئون لوسینیان عرض تسیلمیت ایلدیکندن عائله‌سیله بر ابر مصره کوندرالدی . حکومت مصریه آنی براز سکره سربست بر اقدیغندن اوروپایه کیده‌زک پارسدہ وفات ایلدی . مناری پارسدہ قوفیدون پاپسلری کلیسا‌سنه در . منار مستطبل الشکل یکپاره قیمتدار بر سیاه طاشدن مصنوع واوزرنده حکمدادار لغه مخصوص تاجی باشنده و عصائی النده اولدینی حالده لئون لوسینیانک بیاض مردن پایلش بر هیکل مکملی موضوع در . منارک آیاق او جنده‌ده قائمًا یکدیگرینک او موذینه طیانش ایکی آرسلان هیکلی وارد .

[۱] اشقرمر : ایشیق دیر

صوک‌كونلرنده داڑه ملکىسى سىس و بىان و (خاچىن) و (فك) و (اناوارزه) دن عبارت اوlobe يالكز برقورى عنوان طاشيان سىس قىقىڭ حىات موجودىتى بو صورتله نهایت بولجىه طرف سلطانىدىن (آقىيما الدوادار [۱]) سىس والىكىنە ئىمین اوئىدى. مع هذا سىس قىقىنى هېيچ بروقتىه صاحب استقلال اوله مىوب بىر مدت مصريلىك اطاعى و بىر آرالق سلچوقىلىك تابعىتى آلتىدە بولنوب صوکره ده ايلخانىلىك تىخت حمايەسە كىرمىش ايدى . ٩٣٧ تارىخىنده سىدە مضرۇب و بىر عددى تىزد ماجزىيە موجود اوlobe بىر طرفندە عربىچە « ضرب بىسال سلطان الاعظم غياث الدين اىلخانى دين كىخسرو بن كىقىباد » عبارەمى محرر و دىكىر طرفندە إلى مزارقلى برسوارى رسمىلە ارمىنجە « هيتم تقاور حايىت [۲] » جملەسى مصور اولان بىركوش سكە سلچوقىلىك سىس اوزىزىنەك حقوق مىسبوقة حكمداريسىنڭ اسكيك بىلەيمان بروئىقە قىمتدارىدۇ .

بىزىتە براقدىقىز نقطەدن صدداصلى « تىخىرىه رجوع و دوام ايلەيم .

زىن الدين قره جە يكەن دن ايسە مصر سلطانىنداھ ققا طۇتۇن اىستەمىلە اوزىتىتە بىر مصر اردوسى يوللاندىسىدە جار پىشىغە محل قالمىسىزىن ٧٨٠ تارىخىنده يوز ياشىنده وفات ايلدى [۳] . حكومتى عىشيرى خلقىلە

[۱] آقىيما : آق بوجا . (دوادار) ماپىنجى معناىىنداھ مستعمل اوlobe صحىھ (دولنادر) در .

[۲] تىرچە (ارمى حكمدارى هيتم) دىنگىدر .

[۳] شكارى قره مان تائىخىنده ٧٦٩ سەننەدە بروجاهزىر وقۇھىي حكايە ايدىسۇر : قره مان اوغلى علامە الدين يكە ، كىندىتە قارشو عصيان ايدىن قىصرىيە بىك مفول ارتىتا اوغلى عمد بىك حايت و معاونتىدە بولىشىنى طولايى صىرعەن حاگى ناصر الدين محمد بىك ايلەدە آرەمى آچلىش ايدى . بونك اوزىتىتە محمد يك يكىرى بىك عسکر لە قىصرىيە و ناصر الدين محمد يك دىخى يكىرى سكز يك دولفادارلى عسکر بىلە صىرعەن جەھتلەرنە جىڭە حاضر ئېش ايدىلە . هەشىدە اولدىنى كى اعمال دسايسىن حربىيە دىخى موجىد يكائىن اولان علامە الدين يكە شو اىكى اردونك متابىلە سەنە بىر فرقە اشقاپىلە كوندروب كىندىسى يك تىپ بىر حالدە بىراغلىش اولان صىرعەن

بعض اوقاً تفک ترکن او ماقبلینه منحصر ایدی .

خلیل بک بن زین الدین قره‌جه بک

۷۸۰ تاریخنده قاعده‌قام امارت اوله‌رق طالعی ایلک اوچکه‌سلچوقی دوکو تیستندن (مبارک شاه) ده دنه‌دی . برای صکره ترک عمر قدن مصر سلطانی (ملک الصالح حاجی بن شعبان) ، اطاعت یوزی کوستردی . آرمه‌سی چوق چکیکسزین مبارک شاه اوزربیه یوربیوب ایتدکلری برخی محاربه‌ده خلیل بک بوزولش ایسه‌ده ایکنچی محاربه‌ده غالب کله‌رک‌وزوالی مبارک شاهی اوله‌رک البستانه وبالتدريج صرعش و ملاطیه و خربوت جهتلری‌نمالک اولدی . البستانی کندیسته مرکز حکومت آنخاذ ایلدی ، زیرا پدریستک عمری آت اوستنده و قادر آلتنده چکمش ایدی .

آرقه طرفندن شهره کیره‌رک رکز رایت استیلا ایلدی . ناصرالدین محمد بک حسن ذوق اصحابندن اوله‌یندن سراپنده بری پیکر جاریه‌لری و مله کندینک پک کوزل کریه‌لری وار ایدی . ناصرالدین محمد بک شو فلاکت ناکهظوردن خردار و دوچار انواع اکدار اوله‌یسه‌ده برشی پاهمدی . علامه‌الین بک صرعشده یکرمی کون قالقدن و دریای ذوق و صفا به دالقدن سوکره اورایه بر و کیل براغوب بالذات قصریه جوارنده بر لشمن اولان دولغادر وارتتا اوغللری‌ستک اوزربیه حرکت ایلدی . طرفین پیننده اوج کون حرب و قوعدن سکره صرعش عکری بوزولش و دولغادر اوغلی اسیر دوشش ایدی . دولغادر اوغلی مقیداً نزدینه کتیرله کده علامه‌الین بک اسیرک قید و بندینی فک و کندیستی غفوایله بکندن صرعش عودت ایتدی . علامه‌الین بک بعده قصریه‌ده ارتتا اوغلنده غالب کله‌بکندن غالیتی ایلچ اوله‌رق يولادینی (کوکز اوغلی) ایله ناصرالدین محمد بکده اخبار و بالاغ شکاریستک بوافاده‌سی کتابنده موجود و عددی کثیر اولان تنبیطات تاریخنده سندن بریدر . زیرا آشاغیده کوریله جک اوزره دولغادر لیلردن ناصرالدین محمد بک شکاریستک بواحدنک زمان و قومی اوله‌رق کوستردیکی سندن پک چوق زمان سوکره امارته پکشدر . بلکه او زمان هنوز تولد پیله ایقاش ایدی . مشارالیه مدت حکومتنده قره‌مان اوغلریله خلیل محاربه‌لر اجرا ایتش ایسه‌ده آندر علامه‌الین بک اولیوب ، اوغلی محمد و حبیدی ابراهیم بکلدر . شکاریستک کوستردیکی تاریخنده زین‌الدین قره‌جه بک مقام امارته بولنیور ایسه‌ده دیکر کتب تاریخنده آنکه قره‌مان اوغللریله حریته دائم قید و معلومات یوقدر .

خليل بك ٧٨٣ سنه سنده كليتل عسكله عميق او ومه طوغري بر آقين يابرق او ونه نك جهت جنوبى سنه وجبل (باريشا) اتكنده واقع (تىزىن [١]) قصبه سنك كىرسى حلبليلرى و تىپچە تصرفندە كى خربوت قىمىنى آلمق ايمجون امير (سيف الدين جوجى الناصرى) قوماندىسىلە سوق ايدىلەن بىر مصر اردو سنك مائيوساً دجعت ايمسى مصر رجال حکومتى دوشوندودى . مشارالىك شو صورتله پارلامىنى مصر سلطانى ملك الصالح حاجى بن شعبان نظر دقته آلمرق ازالمى ايمجون حلب و شام والىلى قوماندىسىلە بىر اردو سوق ايتىمنە مېنى اردو البستانە قدر ايلىرولەمش ايسىدە خليل بك عونەسىلە برابر يوكىك طاغلەرە چىكلىدى . مصر لىلر او تىدە بىر يە چاپوجىلىق ايتىدەن بىرايىن دفعەدە ترکىنلە بوزلەقدن صىركە حلبە طوغري چىكلىوب كىتىدى .

خليل بك بىر اردى و خربوت بىك اولان (ابراهيم بك) ٧٨٨ سنه سنده مصرە عن عىمت واولوقت مصر سلطانى اولان چىركىن (ملك الظاهر سيف الدين بر قوق [٢]) و عرض اطاعت ايدى . سلطان دە كىندى سنه سنجاق و طبلخانە و خلعت ويردى . ابراهيم بك مصر لىلرلە لطفاً محجوبى و مەعناؤ بىلەن او لىدىنى حالدە خربوتى دوندى . قوشى قوشلە او لامق بولنى بىك اىي بىلەن سلطان بر قوق ابراهيم بىك دىكىر بعض دولغادلى بىكلىخى بىر ارمىنلە او يىتامق اكتدارىنى قزاندىقىن سلطانڭ قىتىلە و كىندى ائمكىلە بىستۇپ بىو مش بىر او شاغنىڭ يىدغىرىلە خليل بك احتىلاً او لىرىلەرلە سر مقطوعى حلب و اليسى معرفىلە مصرە كوندرلەدى . سورقى ذىل كتابىدە مندرج علاه لە دەلە و قىقىدە سنده واضحًا بيان ايدلىكى او زىرە جسىدى البستانە ضمائى آرە سندە واقع

[١] ٧٥١ تارىختىندا تىزىن قصبه سنى زىارت اىتش اولان سياح شيرى ابن بطوطە قصبه سكەنە سنك تارىخ مىذكوردە كاملاً ترکن او لىدىنى بازىبور .

[٢] ملك الظاهر سيف الدين، جاحظ يىنى لئە كۆز او لىستە مېنى كىندە سنه كۆزلىرىت تىبىيأ شفتالى دىمك اولان «بر قوق» لقب عربىسى ويرلىشىدە .

ملک ظازی تربه‌سنه مدفوندر . آلتش باشنده خوش صحبت و صاحب رأی و حصافت بر ذات ایدی . سکن سنه بکلک اینتشدر .

سولی [۱] بک ابن زین الدین قره‌جه بک

۷۸۸ تاریخنده و بحران عظیم ایچنده دولقادارلی کرسی^۱ امارته چیقدی . چونکه خلیل بک قتلیه تشی و دولقادارلیلرک بر قاتدعا ضعیف دو شمشی تمنی ایدن مصر سلطانی بر قوق حلب و شام والیرینک قوه کافیه‌ایله دولقادارلیلر او زریه بوریلریجی و خلیل بک قرداشلری اولوب بر وقت فرد سلطانیه مرغوب ایکن سکرمه‌لری احای رقبا سیاست تدریجیه‌سی ایجادندن اولمیلدرکه مضوض اولان ابراهیم و (عیسی) و (عثمان) بکلری ده بهمه حال الله کتیر ملریجی شدیداً امر ایلدی . ایکی والی عسکر لریله دولقادارلی الکاسنه کیرمش و مرعش والبستان آره‌سنه (ظنوں) نام محله وضعیت حریبه آلمش ایدی . اول وقت سولی بک دخنی عسکریله مدافعته اعدایه شتابان اولوب مصر لیزی فناحالده بوزدی . شومر کده امر ای مصر یه دن حما بک (سودون الملاعن) و بهمنی حاکمی دیگر (سودون) مقتول دو شدی . هزیمتک مصر جه موجب اولدینی تملائی سز در مکشین مصر لیلر سولی بک استعمال دایسله اعدایه چاره سنه دوشونکه باشلا دیار . مصر سلطانی بر قوقه قارشو اعلان عصیان ایدن اعظم امر ای مصر یه دن (منطاش [۲]) ۷۹۱ سنه‌سنه مرعشده سولی بک التجا ایلدی ، بوده مصر ایچون آیریجیه بر داغ درون اولدی . ینه بو بیل حلب امیرالامرایی ایله خلیل بک او غلی و سیس جهی حاکمی ناصر الدین محمد بک آره‌سنه و قوع بولان محاربه‌ده غلبه‌یی ناصر الدین محمد بک فراندی .

[۱] سولی سیبان اسم مبارکنک غنفیدر .

[۲] منطاش چنایجه بیک معناسته اولان «مین» ایله طاش کله لرندن مرکب اسماه مشهوره‌دندر ، سکره کثر استعماله مین منطاش و منتش او شدرو .

سلطنت مصر يه طرفى دن ابله فرييانه بىرىست موقته اولق اوزره سولى بىك البستان امارى تصديق ايلىشىدى . اشبو صورت جعلية تابينىي ايله سولى بىك فكر تيقظى او بىوشىرىلەرق كوزەدىلىن فرصت غفلتىك الوبىمى او زىرىت ٨٠٠ تارىختىدە سلطان بر قوقۇك تحرىكىلە و دولنادرلىدىن على خان نامىندە بر آچلىك يدىلە سولى بىك مىرەش جوارىندە بىرمىرەدە او يو مقدە ئىكىن قارشىنە بر خېچىر اورلىق سورىسلىه قتل ايلىدى ، قاتىل دە قاچوب قورتىلى . (سو او بىور دشىن او يو من) ضرب مثلى حكمىتىنە غفلت ايدىن سولى بىك عاقبىت حالى شايىن عبرىتىر . مشارالىه مدت امارىتىنە رمضان و قرمان او غلارىلە او غراشىش و ٧٩٣ تارىختىدە بىولە قىزىغى سیواس حاکى قاضى برهان الدين [١] و كوچك قىزىغى سلطان يىلىرىم بايزىد خالك شەزادە لەرنىن چىلى سلطان محمد ويرەرك حکومات متىجاورە ايله تأسيس مناسباھ چالشىش ايدى [٢] . ١٢ سنه حکومت سورىشىدۇ . اىچكى اىچىك و كۆزۈل سومك كېي حظوظات ئفایەستك دوشکونى اولقىلە بىر بىر محب عدالت ايدى .

[١] قرمان تارىختىدە دولنادر اوغلى سولى بىك قىزلىنىن بىرجنى ٧٩٣ سنه سندە قرمان اوغلى علاء الدين بىك بىك بىرادى و سیواس بىك اولان داود بىك تىكىچ ايلدى دىبورىسىدە تارىخ مذكوردە سیواس حاکى قاضى برهان الدين او لەپىندەن شكارىنىڭ بوافادەسى دىنى امثال مىثلىو تىلىپات تارىخىيە دىندر .

[٢] توارىخ ئىئانىيەتك مان جلاسى چىلى سلطان محمد خالك دولنادر او غلنىڭ قىزىلە تزووجى راوى ايسەلرە بونك سولى و ناصرالدين محمد بىكلەنەن هانكىسىنىڭ كۈيەسى او لەپىنىي بىلەپىرنىلار . كعب مذكوردە سلطان مشارالىپك تارىخ تزووجى داڭىز بىرىقىد بولۇمدىپىشىن بىو ازدواجك وقوعى پدرى سلطان بايزىد خان او لەك حياتىنە و ياخود وفاتىنە سىكەر او لەپىنى دىنى آكلاشىلەماز . سلطان مشارالىه ٨١٥ سنه سندە موسى چىلى او زىرىتە حرکتى تصيم اىتىكىدە حسب الصرىھ ناصرالدين محمد بىك دىنى معاونتە دعوت ئىللىش ايسەدە بوندن آنڭ ئام پدرى او لەپىنى استخراج او لەماز . تىقىتاڭ ئاراڭ ايلدىكى چىلى سلطان محمد خالك پدرى حياتىنە سولى بىك قىزىلە ازدواج ايتىسىدە .

ناصرالدین محمد بک بن خلیل بک

هر تک ۸۰۰ تاریختنده ناصرالدین محمد بک کرسی نشین امارت اولدی،
 چلبی سلطان محمد خان توقاده ایکن ۸۱۵ شمسی نده موصی
 چلبی عامله سنک دفعی ضمته روم ایلی جهته بکه جکندن بختله
 آرده که قربت صهیره مقضا نجه عسکریه برابر میته کلمی
 ایچون دولقادر اوغلی ناصرالدین محمد بک بر نامه کوندرمش ایدی .
 اوده دعوت واقعه‌یه اجابتله موعد ملاقات اولان آنقره قورنده میت
 سلطانیه التحاق ایلدی . حین وروندنه قارشوچی اوله رق کوندریلان
 امرای عثمانیه طرفندن رسم استقبال اجرا ایدلیکی کی نزد سلطانیه ده
 او مدینتند زیاده التفات کوردی . مشارا لیله او لادینه او طاغ هایبونده
 ویریلان بر پیافت مکلفه ده سفره ده آلتون و کوموش و فقفوری اوله رق
 نقدر قیمتی قاب فاچاق واره هبی کندیسنه با غسلانمش و بوندن
 بشه ذات شاهانه لرینه مخصوص الیسدن بر قات لباس ایله بر جوهر قوشاق
 و آلتون طافقی بر آن احسان بیورلش اولدینی کی او لاد و اسراسی دخی حالی
 حانجه نائل خلعت و عاطفت اولدی . سلطان مشارا لیله بعده اردوسی ایله
 روم ایلی جهته توجیه رایت سفر ایلدی [۱] .

[۱] خواجه سعد الدین الندی نزد سلطانیه کلن ذاتی ذو القادر اوغلی سلیمان بک دیه بیان ایدیبور . مع مانیه غریبدرکه صریحوم بو میخده صیفه لر طولوسی یازی یازمش ایکن سلیمان بک ازدو ایله بر ابر کیدوب کیتمدیکنی بیان ایتبوب شو جانل نقطه‌یی قبایل کمپشدر . برده تاج التواریخنک بو بایده که بیاناتی ۸۱۰ سنه سنه عائد او لوب حالیکه او تاریختنده ذو القادری یعنی دولقادرل حکمداری ایشجه سنه کوستیلان سلیمان بک تاریخ امارتی ۸۴۶ او مدینتند مشارا لیک ادرنه لی (رومی) کی دیکر مورخین عثمانیه نک بیانی وجهمه پدری ایله میت شاهانه‌یه کلدیکی هر درلو شبهدن وارسته در چونکه دیکر بخصوص ایچون چلبی سلطان محمد طرفندن آنقره ملاقاتندن پک چوق مدت صکره سلیمان بک بایزان بر جوابنامه هایبونده مندرج القاب و صیه‌یک (امارت‌گاب کامکار سلیمان بک عالیقدار ذو القدر والاعتبار حفظه الله) صورتنده کی ساده لکنک بالفعل

ناصرالدين محمد بک سلطانى (ملك المؤيد شيخ محمودى) ايله آرهى آچىلەيقدن سلطان مشارالىه محمد بک برادرى على بى ٨٢١ سنە سندە البستان والىسى نصب ايلدى . لكن على بىك برادرىنىڭ ھۇجمۇ و تضييقىتە تحمل اىدەمدىكىندن حلبە فرار ايلدى . كىركى بوندن و كىركە برادرى محمد بکدىن فراراً مصرە التجا ايدىن قرمان اوغلى على بىك تظلمندىن دولايى آناطولىي داعى اندىشە احوال ايجىنده كورن سلطان ملك المؤيد شيخ اوغلى وولى عهدى اولان (صارم الدين ابراهيم) ئى صردار تىين وامير (ططر[١]) ئى معينە ترفقى ايدەرەك عظيم برقۇھە عسکريي ايله ٨٢٢ سنە سخىمندە مصرىن يولە چىقاردى . بونلار قىصرىيە شەھرى پېشكاھنە موაصلت ايدەرەك قرمان اوغلى محمد بک طرفىن قىصرىيە بىك اولان (شيخ جبى) ناك فرارى اوزرىتە شەھرى و قلعەتى ضېط ايدىلار . ناصرالدين محمد بک اوردونك حركتى استخبارايتىدە كىندىستك تادىيى دىخى بواردونك جەلە و ئاطاشىندىن اولدىنى محقق بولندىقدن در حال سلطان مشارالىه ايلچى وايرغان كوندرەرەك عرض موالت ايمىسلىه بوندن جەت جەت مەنۇن اولان سلطان مشارالىه ناصرالدين محمد بک امارتى رىسمائى تىرىجىي ايلش ايدى . و قىصرىيە ضېط اولندىقدە شەھر مۇ كور ايله طرابلس شام سنجاقنى حوزە امارتىنە تلىحق ايلدى . ناصرالدين محمد بک سلطان نامە خطبە و سكە تىپ ايتىدىكى كې قىصرىيە قلعەسى قپولرىنىڭ بىرىشىدە سلطان نامە بركتابە حكى ايتىرىدى [٢]. آنچىق برادرى عىمىي يك شەدئە مخالفى ايدى .

حازى امارت بىر امير خطيرە موجە اولدىنى كور سترمىسى و آشاغىدە يازىلە جىنى و جەھە سيلان بىك پىدرى طرفىن ٨٤٠ تارىخىندا سلطان سرااد ئانى حضر تلىرى در كاھنە مأمورىت مخصوصە ايله كوندرلىسى أتاب مەدا ايجۇن بىر جىت قاطعەدر .

[١] ططر : قاتار

[٢] تارىخ عىنىي . قىصرىيە قلعە سندە بولىلە بركتابە اولدىنى و آنچىق قىصبەندە كورەدە بىر مەرسەتلىك قپوسىندا ذوالقدر اوغلى محمد بک نامە ٨٣٥ تارىخىلى بركتابە موجود اولدىنى موزە خاپۇن مدبرى خليل بىك اندىق قرمان اوغلارى حقىنە و ئاثقى

قره‌مان اوغلی محمد و رمضان اوغلی ابراهیم بکلر - محضًا قیصقاً بخلق سائمه سیله - مصر اردو سنگ عودتندن صکره استرداد ایچون قیصریه او زیرینه بورید کلرندن ناصر الدین محمد بک ایله آرمارنده قیصریه جوارنده بیوک بر صواش وقوعه کلدی . ارباب احتراص داعماً محروم و بونکله برابر عکس امل و عملاریله مادهً مقلوبته حکوم او له کلدن کلرندن متغیرلک اردو سی کلیاً بریشان او له رق ناصر الدین محمد بک قزاندینی ظالیت عظیمه تیجه‌ستنده قره‌مان اوغلی محمد بک اسری او غل مقطوعیه مقتول دوشدی . ناصر الدین محمد بک خندوی داود بک تخت محافظه‌ستنده او له رق قره‌مان اوغلی محمد بک مقیداً و مقتول مصطفانک راس مقطوعیله معاً مصره کوندردی . سلطان مصر داود بک خلت الباس و صوک در جده اکرام ایلدی . ناصر الدین محمد بک بو سیله ایله ده سلطان ملک المؤید شیخ محمودیه بر جبله سیاسیه کوستردی . عینی تاریخنده قره‌مان اوغلی محمد بک اسری دوشدیک وقت براغلمسی ایچون ناصر الدین محمد بک کلی مقدار مبلغ تکلیف ایلدیک و آنک دخی سلطان ملک المؤید دن قور قدیم‌تندن دولایی قبول ایده میوب اسری کرها مصره کوندردیک مندرجدر [۱] .

حکومکه نام ائرنده یازیبور . خاتونیه نامنده اولان مدرسه‌نک قبوسنده بولنان مذ کور کتابتک صورت ایضاحت و تدقیقات لازمه سیله ذله درج و علاوه‌ای دلشدۀ [۱] قره‌مان تاریخنده ۸۳۰ سنه‌ستنده بروجه آتی حاده حکایه‌اولنیور : نیکده و قیصریه به طوغری خطوه انداز استیلا اولان عاکر مصریه به فارشو بجبور مدافعه اولان قره‌مان اوغلی ابراهیم بکه باردم ایگل ایچون دولفادار اوغلی شاه بوداق بک اون بیک عسکر کوندردش ایدی . قره‌مان لیلر مصر لیلره غله و عیق اوومسته قدر تقویب ایتدکلری حالده دولفادار اوغلنک دلالیله ابراهیم بک ایله حلب والیسی آلنون بونا آئه سنه صلح عقد ایلدی ، والی قره‌مان اوغلنه قزینی تزویج ایلدی . دولفادار اوغل حلب دونشنده ابراهیم بک دعوت خصوصی او زریش برلکده لارنده به قدر کلوب مظہر اکرام اولدی . شکارینک پک جوق سوکره مرعش والستان حاکمی اولان شاه بوداق بک سنه مذ کوره‌ده دولفادار موقع امازتنده کوسترسی دخی امثالی تقلیطات تاریخیه سندن بریدر .

توقاد وامايسىه جوارنده خىمە نىشىن وغايىت آزغىن (قىز قوجىلى) نامنده بىر تىكىان اوپوسى بولنوردى . بونلر اطرافىدە كى ايللەرە واورادن سېكىن يوللەرە كىچەلى كوندوزلى صارقىدىلىق ايدىلردى . امايسىه مخافظى يوركوج پاشا ٨٤١ سنه سىنه استعمال لطائف الحيل ايلە بونلر كى اولان قىز قوجە اوغللىرىنى و رفقاتنى اعدام ايدىكىنندن اورتەلق كىب سكۈن و راحت ايدى . بونلر كى ايجىنده اوطروران و ترکىنلىرى اىستىدىكى كې قوللاناڭ دولنادر اوغلۇ حسن بىك اشبو تىكىل مەم دولا يىسىلە سونكوسى دوشىدى و آدى دە اورتەلەدن قالقىدى [١] .

ناصرالدين محمد بىك ٨٤٠ سنه سىنه بىوك اوغلى سليمان بىك دركاھ عالى ئىمانى يە كوندرەرك استعطافىدە بولندى . دولنادرلى الكاسنڭ بىوجىك پارچىسى اولان قىصىرە سىنجاغنى قرمان اوغلۇ ابراهيم بىك غۇضاڭىزىن آلمىش ايدى ، آنك استردادىنچە ياردىم دىلەيور ايدى . حضرت پادشاھ درحال اسعاھ مسئۇل و توقاد سىنجاغى بىكى معاونتە مأمور بىوردىلەر . ناصرالدين محمد بىك بوسایىدە قىصىرە سىنجاغنى تىكارىدە اىتىدى .

مصر سلطانى (ملك الظاهر چىمق [٢]) . قارشۇ كۆستىدىكى بعض حركات سرگشانىدەن طولابى اسکىندرىيە زىنداشە جىس ايدىللان مصر امىرىسىن (جانى بىك الصوفى) جىز منك دعوت ايدەجىكى جزادن قورقۇرقۇ ٨٤١ سنه سىنه بعض توابىعىلە محىسىن فرار و سلطان مراد خان ئانى يە دخالت بىك تزدىتە كوندرودى . ناصرالدين محمد بىك شومەمان مخترمنك بەادرلەنە مفتون اولەرق قىزلىنىن بىرىنى تىكىيچ و مصىلىلار النىدە كى ملاطىيەتكى

[١] عاشق پاشا زادە تارىخى ، ص ١١٣ - ١١٤

[٢] چىمق: چاقاق

فتحه اعزام ایلدی . جانی بک واروب ملاطیه به آرسلان کی صالحی دی ایسه‌ده بعض خان ترکتلر کنديسی غدرآ قتل ایلدیلر . مصر سلطانی حلب والیسی (تکری برمش الترکانی [۱]) بی شو فعلندن طولایی ناصرالدین محمد بک تسلیکله کوندردی . اوده طوپلایه بیلدیک عسکره آنسزین مرعشہ ایلغار ایتدیسه‌ده ناصرالدین محمد بک دها چه و بک طاورا نهرق قاچنه موفق اولدی . عساکر حلیه شو یورغونلغه آجیسی نی چیقار من ایچون دولنادرلی اولکانی صوبوب صوغانه چویره رک حلبه دوندیلر . مصر سلطانی دولنادرلی حکومتی خالدانندن (خزم بک) . توجیهه واعطا ایلدی .

ناصرالدین محمد بک ملک الظاهر چقمق ایله آره سنه کی مناسبانه بویوزدن شدتی کرکنلک پیدا اولدیسه‌ده ادامه مناسبات بوللری فدو شونگکده و بولقده چیکمده . حین فرار نه در کاه مرادخانی بالتجای ایش ، مشار ایله طرفدن سیواسده کی (آرتق اووه) بی قوند بریلش ایدی . او را ده ایکن جانی بکدن طول قالان قیزیغی ملک الظاهر چقمهه تو بحی وعدایلدیکنند اوده ملکنی ناصرالدین محمد بک اعاده ایلدی .

ناصرالدین محمد بک ۸۴۳ سنه‌ده علم اسلامک اک مهم بر قطعه‌ی اولان مصری کورمک و سلطان ایله کوروشک آرزوی خالصانه سیله مصر الظاهریه کیتندی . ملک الظاهر چقمق نامه بالجله اسرا و اعیان مصریه طرفدن استقبال و دیدبیلی برآلای ایله حضور سلطانیه ایصال اولندرق سلطانندن پک صمیمی و بک بیوک حسن قبول کوردی و قاهره ده مخصوصاً تهیه ایدلیل امیرنوروز سراینه ایندیرلدي . مدت مسافر تده حقنده کوستیلن اکراملرده و اتعاملرده کی فوق العاده لک امثالی حقنده غیر مسبوق ایدی . ناصرالدین محمد بک بر مدت دها مصر ده قاله رق هر طرف تماشا ایندکنن صکره پک پارلاق برآلایه تشییع ایدلیل رک مرعشہ عودت ایلدی .

[۱] تکری برمش : تکری ورمش

ناصرالدین محمد بک مصروفه ایکن قزیئی ملک الطاهر چىمنە تزویج
ایلش و آرده دەکى محبت صىبىيە بىدە باپالق اوغللۇ مناسېتىلە رابطە بىند
تقويت اولىش ايدى .

ناصرالدین محمد بک ٨٤٦ دە سکان ياشنە او لىدىنى خالىد او نەكى
دنبايە كوچدى . قرق آلتى يىل بىكلەت ايمىشدر . شىجىع و عاقىل و سوڭ
درجىدە بىجرىكلى بىرسىد كامىل ايدى . طوتىلىنى مسلك سايدىسىدە ئىھانلى
پادشاھلىيە خوش كىينىدىكى كې سلاطىن مصرىيە دىنى كوجىندرەمەمش
ايدى . سراغنى سرگزامارت اخناز وايلك او كە اوراد بىر مدرسە انشا
ايدىن مشاراھىدە . ناصرالدین محمد بک قىصرىيەدە وىنتابىدە بىر مدرسە
انشا ايلدىكى ناكاشتە صحىفە توارىخ و و ئاڭىزدر .

مارىم مابىدى وار
عارف